

Čís. 16128.

Odpovědný redaktor a vydavatel deníku odpovídá podle § 1330 obč. zák. tomu, kdo byl závadným projevem uveřejněným v jeho deníku poškozen a je povinen závadný projev odvolati a odvolání uveřejniti. Nezáleží na tom, zda závadný projev pochází od něho nebo od někoho jiného.

(Rozh. ze dne 22. května 1937, Rv I 1980/35.)

Žalovaný byl v září 1933 vydavatelem a odpovědným redaktorem periodických novin R. T. podle § 10 tisk. zák. V č. 206 byl uveřejněn dne 12. září 1933 článek pod rubrikou »R. und Umgebung« s nápisem: »Theorie und Praxis. Ing. B. ins Stammbuch. Der feuergefährliche Vorhang.« Třetí odstavec řečeného článku zní: »Wir werden uns übrigens mit Ing. B. noch gründlicher beschäftigen müssen, denn der von ihm gelieferte neue Theatervorhang auch noch ein Kapitel für sich ist. Fachleute behaupten nämlich, dass dieser neue Theatervorhang wohl sehr schön ist und auch genug teuer zu stehen kommt, dass er aber ziemlich feuergefährlich erscheint, da man ihn nicht impregnieren durfte. Es wäre hier gut, bezüglich dieser Sache auswärtige Fachleute zu befragen, ob dieser B'. Vorhang in seiner jetzigen Form nicht eine Gefahr für das Theater bildet. Gern werden wir einer fachmännischen Erklärung darüber Raum geben. Sollten aber die Bedenken bezüglich des neuen Vorhanges begründet sein, dann wäre nicht zu verstehen, wieso man für eine solche Sache über 100.000 Kč hinauswerfen kann, noch dazu in einer Zeit, wo die Wirtschaftskrise das vorherrschende Arbeitelend von Tag zu Tag nur immer wieder vergrößert und wo man alle Ursachen hätte, solche Aufträge für den Ing. B. zu vermeiden. Wir werden uns darüber noch eingehender aussprechen.« Žalobce Ing. B. se na žalovaném domáhá žalobou odvolání závadného článku, spatřuje v dotčeném článku skutkovou podstatu § 1330 obč. zák., protože se v něm rozšiřují skutečnosti, které ohrožují živnostenský úvěr žalobcův, a protože žalovaný o nepravdivosti uvedených údajů věděl nebo vědět musil, neboť instalace divadelních opon patří k žalobcově živnosti, a proto také bylo zadáno provedení železné konstrukce opony nového divadla v L. žalobci. Nepravdivost tvrzených skutečností mohl žalovaný lehce zjistiti. Jest nepravdivé, že žalobce dodal oponu, neboť dodal jen železnou konstrukci. Nepravdivé je dále, že se opona nesmí impregnovati. Proti žalobě, aby byl uznán povinným odvolati v časopise R. T. závadný projev, namítl žalovaný mimo jiné, že vytčený článek neuveřejnil a také neměl nějaký vliv na uveřejnění řečeného článku, nýbrž že jej napsal místní redaktor. Odpovědnost odpovědného redaktora není neomezená, nýbrž sahá jen potud, pokud odpovědný redaktor může již na první pohled udati, že uveřejněný článek se nezakládá na pravdě. Nižší soudy uznaly podle žaloby, odvolací soud z těchto důvodů: Jde o nárok ve smyslu § 1330, odst. 2, obč. zák. Článek uveřejněný v časopise »R. T.« obsahuje skutečnosti, které ohrožují živnost a postavení žalobcovo, jak správně usuzuje první soud, a v čem odvolatel ani rozsudek prvního soudu nenapadá. Jde tudíž jedině o otázku, zda žalovaný

jako odpovědný redaktor časopisu, v němž byl článek uveřejněn, jest povinen k uveřejnění odvolání, jehož se žalobce domáhá. Podle § 1330, odst. 2, obč. zák. stíhá rozšiřovatele nepravdivých skutečností povinnost k odvolání, jestliže o jejich nepravdivosti věděl nebo věděti musil. Právním prvním soudem uvádí, že k pojmu »vědět musil« postačí i pouhá lehká nedbalost, nedopatření. Žalovaný se hájí tím, že on sám nenapsal článek, nýbrž že jej napsal místní redaktor, který se přesvědčil o jeho pravdivosti jednak na základě zprávy náměstka starosty R., jednak z inserátu žalobce v pamětním spise. Avšak tato námitka podle názoru odvolacího soudu nijak žalovaného nezprošťuje odpovědnosti a povinnosti k uveřejnění odvolání. Žalovaný jako odpovědný redaktor byl povinen, aby článek před jeho uveřejněním sám prozkoumal, ježto i rozšiřovatel zprávy, o níž se dověděl od třetí osoby, má přezkoušeti její pravdivost. Opomine-li tak učiniti, zanedbává tím povinnou péči ve smyslu § 1297 obč. zák. a tak se stává odpovědným. Žalovaný ani netvrdí, že článek, jež mu dodal místní redaktor, prozkoumal, nýbrž z výpovědi svědkyně Anny W. vychází najevo, že žalovaný závadný článek nejen nezkontroloval, ale před jeho uveřejněním ani nečetl. Porušil tak povinnou péči, kterou měl zachovati, a je proto povinen uveřejniti odvolání, jako žalobce žádá, když bylo zjištěno, že článek obsahoval skutečnosti zřejmě nepravdivé. Informace, z nichž čerpal místní redaktor jako pisatel článku, neměly v tom směru žádného významu, ježto nebyly žalovanému ani oznámeny, aby podle nich mohl posuzovati pravdivost článku. Proti obsahu odvolání pak žalovaný v řízení před prvním soudem nic nenamítal, takže jeho výtky teprve v odvolání v tom směru uplatňované jsou opožděné (§ 482, odst. 2, c. ř. s.).

N e j v y š š í s o u d nevyhověl dovolání.

D ů v o d y:

Při právním posouzení nepadá na váhu, jaký právní význam a jaké následky má funkce žalovaného jako odpovědného redaktora pro oblast řízení trestního nebo policejního, a zůstane také bez povšimnutí, z jakých pohnutek byl článek sepsán a uveřejněn. Nezáleží ani na tom, zda by za škodu mohly býti podle zákona činěny odpovědné také ještě jiné osoby nežli právě žalovaný, nýbrž jde o to, zda za hmotnou škodu podle § 1330 obč. zák. odpovídá žalovaný. Není sporu tom, že žalovaný jest jak odpovědným redaktorem deníku, v němž pozastavený článek vyšel, tak i jeho vydavatelem; nemůže tedy býti pochybnosti o tom, že patří v dotčené své funkci do okruhu oněch osob, které ve smyslu § 1330 obč. zák. rozšiřují závadný projev, ani záleží na tom, zda onen projev pochází od něho nebo zdali projev sepsal někdo jiný. To žalovaný neprávem směřuje. Jako redaktor a vydavatel má zajisté náležitě prostředky, aby dosáhl toho, aby bez jeho vědomí a souhlasu k uveřejnění závadného projevu nedošlo; stane-li se tak přece, jde o jeho rozšiřování takového, třeba cizího, závadného projevu. Vystačí se tedy s předpisem § 1330 obč. zák., aniž záleží na tom, jaký význam má funkce odpovědného redaktora s hlediska § 10 tisk. zák. nebo jiných

předpisů. Již pro tuto civilněprávní odpovědnost za obsah jim redigovaného časopisu má redaktor a vydavatel věnovati pozornost projevům, které jsou v jeho časopisu uveřejněny. Jest ovšem možno připustiti, že ve skutečnosti v provozu časopisu nebude redaktoru a vydavateli možno, aby před uveřejněním četl všechny články a všechny podrobně zkoumal. Než tu jedná na svůj vrub a na svou odpovědnost, dojde-li k uveřejnění článku závadného s hlediska § 1330 obč. zák. Nemůže se zbaviti odpovědnosti prostě tím, že na takovou faktickou nemožnost poukáže, protože se právě nevyhne odpovědnosti, ukládá-li si práci přesahující snad vlastní síly. Opačný názor by mohl vésti k šikanám a ke škodám, pro které by poškození bez vlastního zavinění nedošli náhrady. Jest tedy spatřovati i civilněprávní zavinění žalovaného již také v tom, že závadný článek před uveřejněním ani nečetl. To není v rozporu ani se zásadami vyslovenými v rozh. č. 4574 Sb. n. s. Nejde tak ani o to, že by měl žalovaný jako redaktor a vydavatel přezkoumati hned také po stránce pravdivosti všechny články, jako spíše běží o to, že musí věnovati zvláštní pozornost tomu, zda se ten který článek nedotýká nebo nemůže dotknouti citelně majetkové sféry třetích, jak na to pomýšlí § 1330 obč. zák. A ovšem v takových člancích, kde tomu tak jest, nutno od redaktora požadovati zvláštní péče, aby právě v zájmu třetích osob věc náležitě a spolehlivě přezkoumal. Tu nestačí jenom spolehnouti se na nějaké informace, které se zdají více nebo méně spolehlivé, nýbrž tu má se snažiti o to, aby si před uveřejněním sám zjednal jasno o věci; jinak je lépe raději upustiti od uveřejnění takového článku, jenž by mohl způsobiti jinému třeba nedozírné škody. Ani veřejný zájem tvrzený nebo předstíraný nemůže tu rozšiřovatele zprostiti civilněprávní odpovědnosti, pokud jsou zde podmínky § 1330 obč. zák., zvláště může-li býti veřejnému zájmu poslouženo také jiným způsobem než právě jenom uveřejněním v tisku. Právě proto, že veřejný tisk má tak značnou váhu a důležitost, musí si redaktor a vydavatel býti vědom také civilněprávní odpovědnosti. V souzeném případě nemohlo by tedy žalovaného zprostiti viny, že se spoléhal na správnost článku a že důvěřoval místnímu redaktoru, aniž věděl o pramenech jeho informace, ba aniž článek vůbec četl. Že článek je svým obsahem způsobilý poškoditi majetkové zájmy žalobcovy, je z něho viděti na prvý pohled. Objektivně je nepravdivý obsah článku, pokud se týká právě závadné části, v níž se žalobci klade za vinu, že obci dodal oponu, která je požárně nebezpečná a která se nesmí impregnovati, a k tomu ještě za přemrštěnou cenu. Protože žalobce dodal železnou konstrukci, nelze o něm říci, že dodal oponu a nelze z toho vyvoditi, že odpovídal také za oponu, ať po umělecké, nebo po bezpečnostní stránce. V obou směrech mohla býti obec vedena svými zájmy a svými odborníky a mohla sama učiniti opatření, které uznávala za vhodné. Již ze stylisace článku je viděti, že si sám jeho autor nebyl zcela jist pravdivostí, jeho obsahu («sollten aber die Bedenken bezüglich des neuen Vorhanges begründet sein»), že si tedy při předběžné informaci nevedl se žádoucí pečlivostí; dále je z ní viděti, že podkladem článku byla přece jen jakási animosita («Ing. B. ins Stammbuch»), což by sice samo o sobě jako pohnutka k uveřejnění nebylo rozhodující, ale zase ukazuje na to, že po pravdivosti s náležitou

péči pátráno nebylo, při čemž se ještě v článku naznačuje, jako by zde byly také snad ještě jiné závady podobného druhu, o nichž ještě blíže bude pojednáno («Wir werden uns darüber noch eingehender aussprechen»). Ani tyto momenty nesmějí zde zůstatí bez povšimnutí, jedná-li se o zavinění žalovaného po případě jeho informátora. Jest tedy také právní posouzení napadeného rozsudku uznati za správné.

Čís. 16129.

Úředník, kterého firma zmocnila k prodeji automobilů, může slíbíti platně a závazně pro firmu provisi za zprostředkování prodeje automobilů. Sjednávání zprostředkovatelské smlouvy a příslibení provise jest jednáním, jež s sebou zmocnění k prodeji automobilu obyčejně přináší (čl. 47 obch. zák.).

(Rozh. ze dne 25. května 1937, Rv I 1740/35.)

Žalobce se na žalované firmě domáhá poddlužnickou žalobou podle § 308 ex. ř. zaplacení 1.000 Kč, tvrdě, že jeho dlužníku Karlu H. přísluší uvedená částka proti žalované firmě jako provise. Soud první stolice žalobu zamítl. Odvolací soud uznal podle žaloby. Důvody: Soud zjistil, že Jan M. jako úředník prodejny žalované firmy výslovně přislíbil Karlu H. odměnu 1.000 Kč, dojde-li jeho přičiněním k prodeji automobilu značky M., aniž byla při tom stanovena podmínka, za kolik musí automobil ten býti prodán. Poněvadž Jan M. jako prodejový úředník již dříve s Karlem H. sjednával smlouvu o prodej automobilu značky R. a smluvil i trhovou cenu a protože i ve sporném případě Jan M. automobil kupci S-ovi, kterého Karel H. přivedl, prodal a cenu trhovou sjednal, neměl Karel H. příčiny pochybovati o oprávnění Jana M. k příslibení provise 1.000 Kč za zprostředkování prodeje automobilu značky M. (čl. 47 obch. zák., rozh. č. 9170 Sb. n. s.). Slušelo proto žalobě vyhověti.

Nejvyšší soud nevyhověl dovolání.

Důvody:

Žalovaná firma doznává, že Jan M. jest její úředníkem prodejny, tvrdí však, že není oprávněn jejím jménem převzítí závazek k placení provise. Leč byl-li Jan M. oprávněn k uzavírání kupních smluv o automobilech, byl již tím zmocněn i k všem vyjednáváním, jež s rozprodáváním automobilů obvykle souvisí. K nim patří i příslibená provise, neboť příslib provise může býti účelný k rychlejšímu a snazšímu uskutečnění prodeje automobilů. Uzavření zprostředkovatelské smlouvy a příslibení provise není při obchodním prodeji něčím neobvyklým a výjimečným, nýbrž jest to jednání, které prodávání takových předmětů, jako jsou automobily, podle obvyklého běhu věcí s sebou přináší (čl. 47 obch. zák.). Nezáleží na tom, jaký byl vnitřní poměr mezi Janem M. a žalovanou firmou a zda Jan M. překročil meze svého oprávnění, nýbrž